

доморощеної тоді ще не встигли виховати, тому ЦК КП(б)У визнано недоцільним відправлення професорського складу вишів за кордон. 24 листопада 1922 року політбюро ЦК КП(б)У обґрунтувало своє бачення недоцільності масових депортацій інтелігенції.

Декому вдалося виїхати власним коштом, щоб вижити та продовжувати працювати.

Виселення за кордон та встановлення політичного нагляду за «професорами-залишенцями», яке тривало у 1921-1923 рр., лише започаткувало політичні репресії в Україні. Інтелігенція (професори університетів і звичайні учителі) брали активну участь у повстанських загонах селян на початку 20-х рр. Радянська влада, особливо її каральні органи, щоб унеможливити подібний тандем інтелігенції та селян, вдалася до чергових політичних чисток. Доказом є «викриття» організації «Київського обласного центру дій» влітку 1923 р., судовий процес над членами якої завершився у березні-квітні 1924 р. На лаву підсудних потрапили десятки осіб, серед них професори М.Василенко, П.Смирнов. Судячи з архівних документів про арешти серед української інтелігенції у вересні 1922 р., зокрема київських професорів з медичного інституту та реорганізованого університету, їх вважали не «арештованими, а ізольованими». На той час така оцінка відповідала основним завданням ленінської чистки антирадянської інтелігенції, а після смерті вождя його справу продовжували спадкоємці, однак репресували «серйозно» і «надовго», особливо після згорання непу.

Таким чином, образний вислів «філософський пароплав» стосувався реальних політичних переслідувань української інтелігенції, яка з ідеологічних, цивілізаційно-світоглядних та соціально-професійних позицій не сприйняла радянської влади, тому була депортована за кордон або залишена під наглядом ГПУ. Поталанило тим, хто покинув СРСР, уникнувши репресій та страти у 30-х рр.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. *Власть и художественная интеллигенция. Документы ЦК РКП(б), ВКП(б), ВЧК-ОГПУ_НКВД о культурной политике. 1917-1953 гг. Под ред. акад. А.Н.Яковлева; сост. А.Артизов, О.Наумов. – М.: МФД:Материк, 2002. – 872с.*
2. *Высылка вместо расстрела. Депортация интеллигенции в документах ВЧК-ГПУ. 1921-1923 / Вступ. ст., сост. В.Г.Макарова, В.С.Христофорова; комент. В.Г.Макарова. – М.: Русский путь, 2005. – С. 135*
3. *Там само. – С. 87*
4. *Там само. – С. 78*
5. *Марочко В. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929-1941) / В.Марочко, Г.Хіпліг. – К., 2003. – С.91.*
6. *НЭП: экономические, политические и социальные аспекты / Ред. кол.: А.С.Сенявский (отв. ред) и др. – М.:РОССПЭН, 2006. – 544с.*

Аннотация

Анализируется политико-идеологические мотивы политических репрессий против украинской интеллигенции в начале 20-х годов. Выселение за границу и установление политического надзора за «старорежимной» интеллигенцией в 1920 -1923гг, положило начало политическим репрессиям.

Ключевые слова: депортации, советская власть, «профессорский пароход», политические репрессии, украинский национализм

УДК 1(092)(477) «17/18»

Шульц О.І.

П. АВСЕНЕВ – ПРЕДСТАВНИК ВІТЧИЗНЯНОЇ ДУХОВНО-АКАДЕМІЧНОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ ХІХ СТ.

Статья посвящается исследованию места научного наследия одного из уникальных мыслителей, блестящего преподавателя и философа Киевской духовной академии и Киевского университета св. Владимира.

Петро Семенович Авсенеv (1810 - 1852) один із представників київської духовно-академічної філософії ХІХ ст., який довгий час залишався на периферії історико-філософського знання. Він започаткував у Києві психологічну школу умоглядного спрямування. Проте головні ідеї київського філософа ще чекають на вивчення та осмислення, тому що більшість з них не втратили своєї актуальності і сьогодні.

Література, присвячена творчій спадщині П. Авсенева, сьогодні не надто широко представлена. З сучасників треба відзначити дослідження Н. Мозгової, яка у своїй монографії «Київська духовна академія, 1819 – 1920: Філософський спадок» [7] знімає завісу таємничості з постаті видатного і майже не вивченого київського філософа. Також варто зазначити тогочасний спадок історико-філософських та біографічних праць представника КДА, такого як П. Кудрявцев [4].

У 1810 р. у Воронежській губернії, в селі Московське поселення народився Петро Семенович Авсенеv. Він був одним з 6-ти синів священика Симеона Авсенева. Освіту він отримав у Воронежському духовному училищі, потім Воронежській духовній семінарії та Київській духовній академії. У Київській духовній академії П. Авсенеv швидко привернув на себе увагу своєю добродушністю, щирістю, надзвичайним бажанням до читання книг, переважно філософського змісту. Добрий, скромний, доброзичливий та добропорядний, він був винятковим явищем в академії: мав надзвичайну жадобу до навчання і вирізнявся молодістю.

У 1835 р. за вибором ректора Авсенеv призначений бакалавром німецької мови. Посаду цю він обіймав приблизно три роки, викладаючи історію німецької літератури, мимоволі знайомився з німецькою філософією. Через три роки його переміщують на кафедру філософії з дорученням викладати введений щойно курс психології. Цей курс викладався до Авсенева професорами В. Карповим та Ор. Новицьким, які не залишили своєї традиції у викладанні психології. П. Авсенеvu довелося починати, як кажуть, з чистого листа. Окрім психології, він проводив також заняття з історії новітньої західної філософії. Спочатку, починаючи з Канта, а потім і з Декарта, перебуваючи під опікою професора І. Скворцова, який працював у академії з моменту її заснування у 1817 р. П. Авсенеv в усьому дотримувався уставних вимог, які зобов'язували рішуче уникати «розколу розуму від віри». Філософія повинна

була цілком залежати від православ'я. За словами І. Сковцова, немає нічого вищого за Одкровення, «до якого повинна звертатися наша філософія, не для того, щоб вносити до нього свої мудрствування, а для того, щоб виносити з нього світлоносні істини» [8, с. 21]. Такий підхід навряд чи сприяв розвитку вільного мислення і це, звичайно, не подобалося П. Авсеневу. Можливо, саме через це його не особливо приваблювала історія філософії і він повністю зосередився на розробці проблем психології, намагаючись «надати її викладанню такий напрям, який би, задовольняючи загальні вимоги, цілком відповідав високій меті і духу академічної освіти» [2].

У 1839 р. Авсенев – екстраординарний професор кафедри філософії. Слава про нього швидко поширювалася. Його запросили до Університету Святого Володимира, де він (не полишаючи служби при академії) викладає логіку, «історію душі», історію новітньої філософії, «моральну філософію в поєднанні з природним правом» та філософію історії.

В цілому його життя було спокійне та помірковане. Хворобливий від природи він уникав мирських стосунків. У 1844 р. за власним бажанням він звільнився з Університету Святого Володимира з метою прийняття чернецтва.

У віці тридцяти трьох років, виключно через внутрішні переконання, а не заради кар'єри, адже на той час (1844 р.) він був уже екстраординарним професором, Авсенев прийняв чернецтво з ім'ям Феофана, яке допомогло йому уникнути кризи особистого життя.

У 1845 р. Авсенев запрошується Київським попечителем до Університету Святого Володимира читати лекції з філософії, але у березні того ж року, за міркуваннями міністерства народної освіти, яке вважало зайвим мати ще одного викладача філософії, Феофана було звільнено з цієї посади.

У червні 1846 р. Феофан стає архимандритом, а у жовтні того ж року займає посаду інспектора в академії. Призначення Феофана інспектором академії стало для нього досить серйозним випробуванням. Сумирна, делікатна людина, він був не придатний для керівної посади. І до того ж, крім своїх улюблених філософії та психології він почав читати ще й священну бібліологію.

З 1848 по 1850 рр. Авсенев обіймає ще й посаду редактора академічного часопису «Недільні читання».

На початку 1850 р. здоров'я П. Авсенєва значно погіршується і він потребує відпочинку і лікування. Йому трапляється нагода зайняти посаду настоятеля у посольській церкві в Римі. У березні 1851 р. П. Авсенев їде до Риму, де через рік 31 березня 1852 р. помирає. Його було поховано на римському цвинтарі на ділянці для осіб, що не належали до римсько-католицької церкви, могила під номером 165.

За рік до виходу друком творів Авсенєва, один з найвідоміших російських психологів того часу К. Кавелін писав: «Психологія – наука порівняно нова. Психологічні дослідження до цього часу не більше як підготовчі роботи, за допомогою яких ми намагаємось більш-менш невдало орієнтуватись у загадковій і темній сфері психічних явищ...» [3, с. 367].

До такого роду робіт певною мірою належать твори Авсенєва. Сам він мало писав, обмежуючись написанням лекційних конспектів, нотаток. Однак у них яскраво відтворюються високий зміст і робота розуму, що відрізняють справжню творчість від епігонства.

Найбільший вплив на П. Авсенєва справив Г. Шуберт, послідовник філософії Шеллінга. Вчення цього автора здавалось йому «найкращим з психологій».

У психологічних міркуваннях Авсенєва чітко простежується лінія етнопсихології, саме через це багато уваги приділяється різноманітним теоріям походження душі. Згідно однієї з них, душа перебуває від початку світу, згідно другій – твориться кожного разу знов з народженням людини. Ці теорії за словами П. Авсенєва викликали «незручність» для отців церкви, їм він протиставляє третю – «переведення душі». За цією теорією душі усіх людей першочергово містяться у праотці роду людського Адамі, а вже від нього переходять від батьків до дітей. Тобто, душа не є творінням, а являється народженням, і в цій якості вона суть «творчої сили Божої», одвічна печатка Одкровення у природі людини.

Таким чином, можна пояснити єдність людства, незважаючи на відмінність племен, існуючих на землі. Розділення його на племена жодним чином не означає ухилення людей від першочергової богоподібності, як вважали Кант, Гегель і навіть Шуберт. Можна міркувати лиш про те, що в наслідок першородного гріха і викликаного ним «горя» цей образ спотворився «смертністю, неправильністю, хворобами». Але Бог не полишає без своєї опіки людство, і подобу Творця «відтворює у тих народах і постатях, які підкоряються благодатним діям божественної міри» [1, с.154].

Через це виникають певні зміни у типі людини, вони виражаються через поступові тілесні зміни, які формуються під впливом зовнішнього середовища і побутової діяльності, що впливає на розумові задатки та моральність.

Таким чином, П. Авсенев започаткував у Києві психологічну школу умоглядного спрямування. Саме тому, навіть за радянських часів, відділення психології в Київському університеті імені Тараса Шевченка завжди входило до складу філософського факультету, тобто психологія вивчалась як філософська, а не експериментальна наука. Англійське (експериментальне) спрямування у розвитку психології більш притаманне було московській школі психології. Саме тому, в Московському університеті (МГУ) відділення психології за радянських часів завжди входило до складу біологічного факультету.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авсенев П. Из записок по психологии / Авсенев П., [Предисловие и общ. проф. проф. А.Ф.Замалева]. – СПб.: Тропа Троянова, 2008. – 335с.
2. Вступительная статья к кн.: Феофан П.С. Авсенев. Из записок по психологии (без указания автора) // Сборник из лекций бывших профессоров Киевской духовной академии. – Вып. 3. – Киев: Типография Киевского Губернского управления, 1869. С. 1 – XVI.
3. Кавелин К.Д. Немецкая современная психология: собр. соч. в 4 томах / Кавелин К.Д. Наука философия и литература. – Т. 3. – СПб., 1899. – 380 с.
4. Кудрявцев П. Авсенев Петр Семенович. / Кудрявцев П. – Институт рукопису НБУ ім. Вернадського. – Ф.Х. – Од. зб. 5344.
5. Психология, лекции П.С. Авсенєва, проф. Киевской академии, читанные XI курсу 1-й половины XIX в. / П.С. Авсенев. – Институт рукопису НБУ. – Ф 301 (КДА). – Од. зб. – 349 л. (Муз. 787). – 460 арк.
6. Мечников И.И. Этюды о природе человека / Мечников И.И. – М.: Издательство Академии наук СССР, 1961. – 290 с.

7. Мозгова Н.Г. *Київська духовна академія, 1819-1920: філософський спадок* / Мозгова Н.Г. – К.: Книга, 2004. – 320 с.
8. Скворцов И.М. *Записки по нравственной философии* / Скворцов И.М. // Сборник из лекций бывших профессоров Киевской духовной академии. – Вып. 2. – К: Типография Киевского Губернского управления, 1869. – VIII, С. 83.

Шпильовий Ю. В.

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ПОБУДОВИ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІЗ ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В РАМКАХ САМООСВІТИ

В данній статтє исследується использование современных компьютерных технологий и образовательных возможностей Интернет при самостоятельной работе студентов в процессе изучения графических дисциплин.

Постановка проблеми. Підготовка майбутніх вчителів технологій є новим напрямом вищої освіти. Вона повинна відрізнятися від підготовки, яка виконувалася для вчителів трудового навчання. Така підготовка повинна містити в собі елементи всіх сучасних наукових і технічних досягнень різних галузей народного господарства. З іншої сторони підготовка вчителів технологій повинна відрізнятися від інженерної підготовки, яку надають у технічних ВНЗ. Передбачається, що майбутній вчитель технологій повинен мати теоретичну і практичну підготовку не з однієї, а відразу з декількох дисциплін аналогії професій яких необхідні в різноманітних галузях народного господарства. Маючи таку професійну різносторонню підготовку вчитель технологій зможе крім навчальної місії виконати ще й виховну, а саме підготувати учнів середньої школи до вибору майбутньої професії. Тому підвищення якості підготовки майбутніх вчителів технологій вимагає перш за все всебічного вдосконалення цілей та змісту технологічної освіти.

Метою статті є визначення шляхів підготовки майбутніх вчителів технологій в педагогічних вузах.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі інформаційні технології набули широкого поширення в різних сферах освітньої та професійної діяльності. Сучасні тенденції розвитку комп'ютерних систем, в тому числі глобальної мережі Інтернет, сприяє формуванню інформаційного суспільства, що в свою чергу висуває нові вимоги до якості освіти молодого покоління. Ці тенденції необхідно враховувати і при підготовці майбутніх вчителів технологій. Така підготовка повинна відбуватися з урахуванням сучасних досягнень і перспектив розвитку техніки й технології в майбутньому. В цьому аспекті важливим є удосконалення і поглиблення рівня художньо-конструкторської, технологічної діяльності майбутніх педагогів з використанням інноваційних методів навчання, яке передбачає врахування індивідуальних особливостей і закладає фундамент самоосвіти і саморозвитку [1].

Особливо яскравим прикладом розвитку сучасних інформаційних технологій стає доступність особливого класу програмного забезпечення, яке використовують в своїй професійній діяльності дизайнери, конструктори, інженери та інші. Таке програмне забезпечення, причому провідних світових виробників, може використовувати і вчитель технологій та трудового навчання у своїй професійній діяльності. Таким чином використовуючи сучасні інформаційні технології в своїй професійній діяльності майбутній вчитель технологій зможе виконати ще одне важливе завдання, причому стратегічне для держави, допомогти учням середньої школи визначитися із вибором своїх майбутньої професії, наприклад, дизайнера, конструктора, інженера, робітника в різних галузях народного господарства.

Виходячи з вище сказаного можна впевнено сказати, що носієм технічного прогресу в загальноосвітній школі повинен бути вчитель технологій. Саме тому вчителю технологій необхідна професійна графічна підготовка у ВНЗ яка зможе забезпечити високий рівень графічної культури. Адже рівень графічної підготовки школярів безпосередньо залежить від рівня підготовки самого вчителя. Тому важливе місце в професійній підготовці вчителя технологій повинно займати вивчення ним курсу креслення і дисципліни Основи САПР [2].

Ці тенденції залучення майбутніх вчителів технологій до використання сучасних інформаційних технологій викликані тим що в сучасному інформаційному суспільстві вже майже не використовуються традиційні засоби створення креслень, на заміну їм прийшли системи автоматизованого проектування (САПР). Це особливий клас програм, який забезпечує повністю автоматизований процес проектування, конструювання та креслення технічного об'єкта. Що в свою чергу формує особливу графічну культуру при якій створюються електронні аналоги креслень, які при відсутності САПР необхідно було б виконувати із більшими затратами часу. Крім того виконані креслення із використання САПР відрізняються більшою точністю і можливістю редагування будь-яких елементів креслення та інше.

Сучасне програмне забезпечення, а саме системи автоматизованого проектування, реалізує найновіші методи проектування, засновані на поєднанні накопиченого досвіду, що міститься у традиційній конструктивній формі, із можливістю глибокого аналізу цих конструктивних рішень.

Автоматизація сучасного виробництва докорінно змінила не тільки характер трудової діяльності людини, а й відповідні вимоги до її технічної підготовки, які нерозривно пов'язані з уміннями і навичками вільного читання та виконання графічних документів.

Широкі технічні можливості комп'ютера відкривають принципово нові шляхи підготовки конструкторської документації та навчання графічної грамотності. Комп'ютер стає надійним інструментальним засобом при виконанні різноманітних зображень (креслень, ескізів, рисунків, схем тощо), автоматизуючи та полегшуючи графічну діяльність людини. Комп'ютер дає можливість створити принципово нові умови для викладання графічних дисциплін та внести інновації у традиційні технології навчання. Методичні рекомендації з викладання креслення мають містити, відповідно до послідовності тем у тематичному плані, приклади виконання вправ і графічних робіт на комп'ютері у середовищах графічного редактора, наприклад, AutoCAD, КОМПАС, T-FLEX CAD тощо. Зокрема, у середовищі AutoCAD розроблено різні додатки, що дозволяють автоматизувати процес підготовки графічних документів [3].

Системи автоматизованого проектування застосовуються в даний час не лише для проектування складних технічних об'єктів, але і для розробки інформаційних систем, автоматизованого середовища навчання і так далі.